

Η Τουρκία δοκιμάζει τις αντοχές των ΗΠΑ: Πώς βλέπουν τις κινήσεις Ερντογάν

Λένα Αργύρη

Η κλιμάκωση στα ελληνοτουρκικά, σε συνδυασμό με μια σειρά άλλων ζητημάτων που αφορούν την Τουρκία, όπως η πρόθεση νέας εισβολής στη Συρία, τα εμπόδια στην ενταξιακή πορεία Σουηδίας και Φινλανδίας στο ΝΑΤΟ, οι σχέσεις με τη Ρωσία έχουν εξοργίσει τον αμερικανικό παράγοντα, ανακόπτοντας τη δυναμική που είχε δημιουργηθεί πριν από ένα μήνα σε ό,τι αφορά ενδεχόμενη πώληση και αναβάθμιση των F-16. Φωτ. AP / Vadim Ghirda

Το κλίμα δυσπιστίας και καχυποψίας που ήταν κυρίαρχο τα τελευταία χρόνια στο Κογκρέσο για την Αγκυρα, τώρα έχει εξαπλωθεί παντού στην αμερικανική πρωτεύουσα. Αρκεί να συνομιλήσει κανείς με ξένους διπλωμάτες, αναλυτές και δημοσιογράφους για να καταλάβει ότι η Τουρκία, που πάντοτε ήταν ένας δύσκολος σύμμαχος, σήμερα αντιμετωπίζεται ανοιχτά ως μια άκρως προβληματική και επικίνδυνη περίπτωση.

Μπορεί εμάς ευλόγως να μας ενδιαφέρουν η ακραία επιθετικότητα και οι πρωτοφανείς απειλές που εξαπολύονται καθημερινά, όμως για να είμαστε ειλικρινείς, στην Ουάσιγκτον οι σχέσεις της Αγκυρας με την Αθήνα δεν είναι αυτές που καθορίζουν ή τροφοδοτούν το δυσμενές κλίμα. Εδώ βλέπουν την Τουρκία ως ένα πολυσύνθετο πρόβλημα με συσσωρευμένα ανοιχτά ζητήματα, τα οποία αντί να κλείνει επιλέγει να διογκώνει. Έναν ανεξέλεγκτο παράγοντα αστάθειας εντός του ΝΑΤΟ, που χρειάζεται ειδικούς και λεπτούς χειρισμούς, ακριβώς λόγω της απρόβλεπτης προσωπικότητας του ηγέτη της, ο οποίος δεν διστάζει να ανοίξει πολλαπλά μέτωπα ταυτόχρονα.

Στο πλαίσιο αυτού του ειδικού χειρισμού αποφεύγουν να συγκρουστούν δημοσίως με τον Ερντογάν. Δεν επιχειρούν να τον συνεισφέρουν ούτε σχολιάζουν κάθε παραλήρημά του, όχι γιατί τον φοβούνται, αλλά γιατί δεν θέλουν σε καμία περίπτωση να καταργήσουν τους όποιους διαύλους επικοινωνίας διατηρούνται ακόμη ανοιχτοί. Αυτός άλλωστε είναι και ο ρόλος της διπλωματίας, ιδιαίτερα σε τόσο κρίσιμες στιγμές, όσο κι αν εμάς δεν μας ικανοποιεί και περιμένουμε κάθε φορά με αγωνία να δούμε «τι μήνυμα θα στείλει το αμερικανικό ΥΠΕΞ στον Ερντογάν».

Είναι δεδομένο ότι συνομιλίες γίνονται σε πολλά επίπεδα και για όλα τα ζητήματα ανάμεσα στην Ουάσιγκτον και την Αγκυρα. Όμως δημοσιογραφικές πληροφορίες εδώ στην αμερικανική πρωτεύουσα λένε ότι οι Αμερικανοί «με τους Τούρκους δεν βγάζουν άκρη». Και αν δεχθούμε ότι αυτό ισχύει, τότε είναι άκρως ανησυχητικό. Αν μάλιστα δούμε κάποια στιγμή να εκφράζεται δημοσίως η δυσανεξία είτε του Στέιτ Ντιπάρτμεντ είτε του Λευκού Οίκου, ανατρέποντας σταθερές δεκαετιών, τότε θα καταλάβουμε ότι τα πράγματα είναι πιο σοβαρά από ό,τι φαίνονται. Είναι τουλάχιστον αφελής όποιος πιστεύει ότι όσο ο Ερντογάν απειλεί ανοιχτά με πόλεμο την Ελλάδα, οι Αμερικανοί διπλωμάτες στο Στέιτ Ντιπάρτμεντ πραγματικά πιστεύουν ότι «και οι δύο πλευρές πρέπει να αποφύγουν τις εντάσεις». Γνωρίζουν πολύ καλά ποιος είναι αυτός που προκαλεί τις εντάσεις, αλλά γνωρίζουν εξίσου καλά και ποια είναι τα περιθώρια της δικής τους παρέμβασης. Περιθώρια που το τελευταίο διάστημα έχουν στενέψει.

Δημοσιογραφικές πληροφορίες στην αμερικανική πρωτεύουσα αναφέρουν ότι οι Αμερικανοί «με τους Τούρκους δεν βγάζουν άκρη».

Το δικό μας πρόβλημα, σε συνδυασμό με την πρόθεση νέας εισβολής στη Συρία, τα εμπόδια στην ενταξιακή πορεία Σουηδίας και Φινλανδίας στο ΝΑΤΟ, οι σχέσεις με τη Ρωσία, ακόμη και το θέμα των ουκρανικών σιτηρών έχουν εξοργίσει τον αμερικανικό παράγοντα και έχουν μεταξύ άλλων ανακόψει και τη δυναμική που είχε δημιουργηθεί πριν από έναν μήνα για το θέμα της ενδεχόμενης πώλησης και αναβάθμισης των F-16.

Όσο κι αν φάνηκε και γράφτηκε τότε, ότι στο Στέιτ Ντιπάρτμεντ υπήρχε η πρόθεση επίσπευσης των διαδικασιών αποστολής της επίσημης ειδοποίησης για τα F-16 στις αρμόδιες επιτροπές του Κογκρέσου, σήμερα που γράφονται αυτές οι γραμμές «δεν κινείται τίποτα», όπως έλεγαν πηγές στη Γερουσία.

Και αν έως σήμερα βλέπαμε στο Κογκρέσο τη δυσaréσκεια να εκφράζεται από νομοθέτες που παραδοσιακά ασχολούνται με την περιοχή μας και γνωρίζουν τα θέματά μας, αυτό έχει αλλάξει και έχει τη σημασία του. Δεν είναι λίγο να ακούς γερουσιαστές, όπως τον Δημοκρατικό Τιμ Κέιν από τη Βιρτζίνια (υποψήφιος για την αντιπροεδρία των ΗΠΑ το 2016), να μην αποκλείει ενδεχόμενες πρωτοβουλίες μέσω του επερχόμενου αμυντικού προϋπολογισμού (NDAA 2023) για την αντιμετώπιση της τουρκικής προκλητικότητας στην Ανατολική Μεσόγειο.

Ένας φόβος που υπάρχει, κυρίως σε κύκλους που γνωρίζουν καλά τα δεδομένα στην περιοχή μας, είναι ότι αν η Τουρκία δείξει «καλή θέληση» και υποχωρήσει στο θέμα, για παράδειγμα, της διεύρυνσης του ΝΑΤΟ, τότε στην Ουάσιγκτον ενδεχομένως να αρχίσουν να προσφέρουν ανταλλάγματα. Και αν όχι απλόχερα, τουλάχιστον ικανά να ενισχύσουν τη μεγαλομανία του Ερντογάν, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για τα δικά μας.

Αν η Τουρκία τραβήξει μέχρι τέλους το σχοινί και συνεχίζει να ορθώνει εμπόδια στη Σουηδία και τη Φινλανδία τότε, σύμφωνα με πληροφορίες, «θα υπάρξουν σοβαρές συνέπειες» τις οποίες, όμως, κανείς δεν προσδιορίζει επακριβώς. Και φέρνω ως παράδειγμα το ενδεχόμενο συμβιβασμού στο θέμα Σουηδίας – Φινλανδίας, μια και είναι το πιθανότερο πεδίο στο οποίο η Τουρκία θα μπορούσε να κάνει πίσω. Όχι ασφαλώς γιατί ενδιαφέρεται για το μέλλον της βορειοατλαντικής συμμαχίας, αλλά γιατί έχει πάρει το μήνυμα από τις ΗΠΑ ότι σε αυτόν τον πρωτοφανή εκβιασμό «δεν θα πάρει τίποτα». Και επίσης γιατί η εισβολή στη Συρία θεωρείται λίγο πολύ δεδομένη.

Μετά και τις απειλές Ερντογάν μέσω Twitter, ολοένα και περισσότεροι ξένοι συνάδελφοι ρωτούν ανήσυχα αν η Ελλάδα γνωρίζει τι προτίθεται να κάνει η Ουάσιγκτον και το ΝΑΤΟ σε περίπτωση θερμού επεισοδίου. Αν έχουμε διασφαλίσει στήριξη ή μεσολάβηση. Κανείς δεν γνωρίζει την απάντηση ή, για να τεθεί ορθότερα, κανείς στην Ουάσιγκτον δεν είναι διατεθειμένος να δώσει απάντηση. Το πρόβλημα είναι ότι για αρκετούς σοβαρούς αναλυτές, αυτό το σενάριο έχει πάψει να είναι υποθετικό, αλλά είναι ζήτημα χρόνου.